

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024



No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati



74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 598 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.



MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr Baxtiyor Islamov	8
Kichik biznesni rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G’oipnazarov	10
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System ... Zufarova Nozima Gulamiddinovna	16
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko’rsatkichlari va ekologik muammolar Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	24
Yashil budjetlashtirish va uni O’zbekistonda joriy etish istiqbollari Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	30
Iqtisodiyotda ta’lim va fan integratsiyasining asosiy yo’nalishlari Yormatov Ilmidin Toshmatovich	35
Transport vositalari va yo’llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir Agzamov Shaxboz Akmalovich	39
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish A. X. Salamov	44
Biznes-reja baliqchilik xo’jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida Dosmurotova Shaxista Kengashovna	48
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog’liqligi Axmediyeva Aliya Toxtarovna	55
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	63
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo’llari Shamsiyev Nodir Muratovich	67
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari Shagazatov Oybek bahodirovich	72
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo’nalishlari Davlatov Sanjar Abdimannonovich	76
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	80
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformsiyaning muhim yo’nalishlari Yuldasheva Kamola Miraliyevna	84
O’zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida) Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	89
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi Nazarova Umida Avazovna	94
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	98
Globallashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish Mirzayev Musurmon Umidullayevich	103
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o’rni va ahamiyati Fayziyeva Aziza Azamat qizi	108
Ta’lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili Eshonqulov Davlatjon Rajabboyevich	113
Ta’minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	119
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	123
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан Абдурахманова Матлуба Махамадаминовна	129



Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	135
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish	141
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	148
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	154
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	159
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarning faoliyati va boshqaruv mexanizmini takomillashtirish.....	167
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	170
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	175
Зайнутдинова Умида Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	179
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	184
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	188
Izbosarov Boburjon Bahriddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	193
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	197
Mardiyev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlar.....	203
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	207
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	213
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	221
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliyasi	
instrumentlarini jalb etishdagi joriy tendensiyalar	226
Eshimov Alisher Dasmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash	
metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi).....	234
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	245
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	
Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	250
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	256
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati	
samaradorligini yanada oshirish.....	260
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	266
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruv hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari.....	274
Sobirov Otabek Olimjonovich	



Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	277
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabillik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	281
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	284
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Venchur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda venchur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	288
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamonaviy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	293
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtrishda tahlil qilish.....	297
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	302
Abdullayev Boburjon Akbaraliyevich	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	306
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	310
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	314
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	319
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	325
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	329
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО “Ўзтемирйўлийўловчи”	332
Н. Э. Кахарава	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	337
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
“STEKLOPLASTIK” MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	342
Musyeva Shoira Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari	348
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	353
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	
Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati.....	357
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	362
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdanova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	369
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО “Hududgazta'minot”	373
Хусанов Кахрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	378
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi.....	381
Bobayev Isroiljon Abdinabiyeich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	386
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	



O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	394
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida	397
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chuqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	400
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari.....	409
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida).....	413
Karimov Bekzodjon Ilxomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	420
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	426
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	432
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugoppor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	437
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	443
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	448
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari	453
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari	460
O'lokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	463
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyati	469
Xalmuxamedova Zebaxon Babaxanovna	
Tijorat banklari o'rtasidagi raqobatni rivojlantirish orqali fond bozorida aksiyalar narxini barqarorligini ta'minlash istiqbollari	473
M. Yuldosheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	480
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	487
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini institutsional tahlil qilish mexanizmi.....	492
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	499
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	503
Karamatova Noiba Husnitdinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	510
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	517
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммедович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	522
Sultanov Baxram Begdullayevich	



Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	526
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	534
Mirzayeva Muhlisa Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	539
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	543
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroxizmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	548
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limni moliyalashtirish yo'llari	555
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	560
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiqbollari	564
Bayjanova Gozsal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	570
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	577
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni	580
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi	584
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida	591
Nabiyev Feruz Nurmurodovich	



MAJBURIY TIBBIY SUG'URTANING VUJUDGA KELISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Kenjayev Soxib Sayfiyevich

O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi xodimi

Annotatsiya: Maqolada majburiy tibbiy sug'urtaning nazariy asoslari va uni joriy etish orqali ijtimoiy himoyani ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari tahlil etilgan. Xorijiy olimlarning qarashlari va ilmiy xulosalari tizimlashtirilgan. Tadqiqotlar asosida majburiy tibbiy sug'urtani joriy etishga qaratilgan ilmiy taklif va xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: majburiy tibbiy sug'urta, tibbiy xizmat, ijtimoiy himoya, sog'liqni saqlash, davlat budjeti.

Abstract: The article analyzes the theoretical foundations of compulsory medical insurance and the specific features of social protection after its introduction. The views and scientific conclusions of foreign scientists are systematized. Based on the research, scientific proposals and conclusions aimed at the introduction of compulsory medical insurance were developed.

Key words: compulsory medical insurance, medical service, social protection, healthcare, state budget.

Аннотация: В статье анализируются теоретические основы обязательного медицинского страхования и особенности социальной защиты после его введения. Систематизированы взгляды и научные выводы зарубежных учёных. На основе исследования разработаны научные предложения и выводы, направленные на внедрение обязательного медицинского страхования.

Ключевые слова: обязательное медицинское страхование, медицинское обслуживание, социальная защита, здравоохранение, государственный бюджет.

KIRISH

Mamlakatda tibbiy xizmatlarning yetkazib berilishi va ulardan qulay foydalanish yuzasidan ko'plab iqtisodiyotlar o'zgarishlarni boshdan kechirishdi. Bunda dastlab davlat budjeti mablag'larining tibbiy xizmatlarni aholining barcha qatlamlari uchun yetkazib berilishidagi ahamiyati sezilarli rol o'ynagan bo'lsa, keyinchalik davlat budjeti mablag'laridan foydalanishga nisbatan turli yondashuvlar vujudga kela boshladi. O'z navbatida, sug'urta mexanizmining budjet mablag'laridan foydalanish borasidagi tendensiyalarida g'arb davlatlarining tajribalari alohida ahamiyatga ega. Shu boisdan, tibbiy xizmatlar moliyalashtirilishida sug'urta amaliyotidan foydalanish alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Jahon amaliyotida ham birlamchi tibbiy xizmatlar davlat tomonidan to'liq moliyalashtirilishi lozim bo'lgan xizmatlar tasnifiga kiritildi. Bu esa, soliqlar hisobidan moliyalashtiriladigan birinchi navbatdagi, zaruriy bo'lgan vazifaga aylandi. Shu nuqtayi nazardan, sug'urta mexanizmi tibbiy xizmatlarni moliyalashtirish transformatsiyasida faol foydalanila boshlandi. Natijada, ko'plab mamlakatlar tajribasida tibbiy sug'urtaning majburiy va ixtiyoriy shakllari rivojlana boshladi.

Fikrimizcha, majburiy tibbiy sug'urtani tadqiq etish orqali davlat budjeti mablag'laridan samarali foydalanish imkoniyatlarini yuzaga chiqarish va aholi salomatligini yanada mustahkamlashda alohida ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan, biz tadqiqotlarimizni majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va unda davlat budjeti mablag'larini boshqarish bilan bog'liq holatlarni o'rganishga e'tibor qaratamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Tibbiy sug'urtaning turli shakllari mamlakatlar tomonidan XIX asrdan boshlab joriy etila boshlagan. Masalan, 1883-yilda Germaniya kansleri Otto fon Bismark tomonidan ijtimoiy islohotlar doirasida ijtimoiy tibbiy sug'urta dasturi asosida amalga oshirila boshladi. Bu o'z navbatida, jahon iqtisodiyotida dastlabki tajribalardan biri desak mublag'a bo'lmaydi. Mazkur ijtimoiy tibbiy sug'urta modeli dastlab sanoat va qo'l mehnati tarmog'i



ishchilari sog'ligini tiklash va turli shikastlanishlarni davolash bilan bog'liq holatlarni inobatga olgan holda joriy etildi. Keyinchalik mazkur model tibbiy xizmatlarning ko'plab sohalariga tatbiq etila boshlandi. Natijada, mazkur tajriba jahon iqtisodiyotidagi namunaviy model sifatida tarqala boshladi. Biz tadqiqotimizning keyingi qismlarida ushbu tajribaga nisbatan atroflicha yondashishga harakat qilamiz.

1916-1917-yillarda AQSH Tibbiyot Assotsiatsiyasi Prezidenti sifatida faoliyat olib borgan L.B.Rupert o'zining nutqlarida tibbiy sug'urta ijtimoiy islohotlarning keyingi bosqichi asosiy omili bo'lib xizmat qilishini qayd etib o'tadi ^[1]. Bu bilan u o'zining rahbarligi davrida tibbiy sug'urta bo'lgan yondashuvlarni shakllantirishga xizmat qilgan edi.

AQSHda majburiy tibbiy sug'urtani joriy etish va uni yanada rivojlantirishga qaratilgan turli yondashuvlar ham Ikkinchi jahon urushi davrida ham shakllana boshlaydi. Jumladan, 1945-yil 6-7-may kunlari Kaliforniya Tibbiyot Assotsiatsiyasi forumida S.Lovel va M.Goin tomonidan tibbiy sug'urtani rivojlantirishda vujudga keladigan ijtimoiy munosabatlarga nisbatan yondashuvlar bayon etiladi. Jumladan, tibbiy sug'urtani rivojlanishi sotsializm elementini rivojlantirmasligi lozim degan g'oyani ilgari surishadi ^[2].

Umuman olganda, Germaniyada vujudga kelgan tibbiy sug'urta mexanizmlari ko'plab g'arb davlatlari tomonidan ijobiy baholandi. Mazkur tajribaning bunday bahoga ega bo'lishi jahon iqtisodiyotining ko'plab mamlakatlarida yangilanishlarni shakllanishiga ta'sir ko'rsatdi. 1911-yilga kelib Yevropaning 11ta mamlakati tibbiy sug'urta amaliyotini joriy etishga ulgurgan edi ^[3]. Natijada, tibbiy sug'urtaga nisbatan qiziqishlar kengaya boshladi. Ushbu tendensiyalarni ham nazariy, ham amaliy jihatdan kuzatish mumkin.

1846-1938-yillarda yashab ijod qilgan, amerikalik ijtimoiy islohotchi, jurnalist J.G.Bruks majburiy tibbiy sug'urta to'g'risida ilk ilmiy asarni e'lon qiladi. Uning 1893-yilda nashr etilgan ilmiy asarida Germaniyada joriy etilgan ijtimoiy sug'urta kategoriyalarini baholashga harakat qilingan ^[4]. Majburiylik xususiyatini tahlil qilishga bo'lgan o'zining va ilmiy tadqiqotlar borasidagi ilk ilmiy xulosalarni shakllantirib beradi. U o'zining asari bilan ijtimoiy sug'urtaning mohiyatini ochib berishga va AQSHda tibbiy sug'urtaning majburiy shakllari rivojlanishiga katta xizmat qiladi.

Majburiy tibbiy sug'urtani rivojlanishi davlat mablag'lari doirasida tibbiy xizmatlarni taqdim etishda faqat davlat tibbiyot muassasalari emas, balki xususiy tibbiyot subyektlari ham ishtirok etishi bilan ajralib turdi. Davlat tomonidan aholiga bepul asoslarda yetkazib beriladigan tibbiy xizmatlar bozorida raqobat muhitini shakllantirishda ham sug'urta mexanizmidan foylanishga bo'lgan e'tibor kuchayib bordi.

Fikrimizcha, davlat budjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtiriladigan tibbiy xizmatlar aholining barcha qatlamini qamrab olish bilan birga, aholini ijtimoiy himoya qilish nuqtayi nazaridan ham ahamiyatli hisoblanadi. Bunda birlamchi va ikkilamchi tibbiy xizmatlarni tasniflash bilan tibbiy sug'urta mexanizmlarini ham tizimlashtirishga imkon tug'ila boshlandi. Shuningdek, davlatning ayrim moliyaviy majburiyatlarini ish beruvchilar zimmasiga o'tkazishga imkon beruvchi namunali tajribalar ham mavjud ekanligi ko'plab mamlakatlar tomonidan qayd etila boshlandi.

Majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasi to'g'risidagi ayrim nazariy masalalarni ko'rib chiqishga harakat qilamiz.

Rus olimlaridan P.R.Paykovich o'zining ilmiy maqolasida federal darajadagi majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasi to'g'risida fikrlarni ilgari suradi ^[5]. Uning fikricha, jamg'arma daromadlari soliqlar, sug'urta badallari va homiylik yordamlari asosida shakllanishini qayd etib o'tadi. Xarajatlari tarkibi esa umumdavlat vazifalari, aholini sug'urtaviy ta'minoti va aholini ijtimoiy ta'minlash (ambulator xizmatlar) dan iborat tarzda tashkil etishini ta'kidlab o'tadi. Uning fikricha, mazkur jamg'armani boshqarishda budget kodeksining roli va ularga ta'sir etuvchi nomoddiy ko'rsatkichlarning o'zgarishi muhim ahamiyat kasb etishi bilan ifodalab beriladi.

N.I.Lyaxova va Yu.S.Aslanyan hammuallifligidagi ilmiy maqolada ham majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasi borasidagi mustaqil fikrlar asoslab beriladi ^[6]. Ular mazkur federal jamg'armaning mablag'larini tasarruf etishda hududiy filiallarning rolini oshirishni taklif etishadi. Bunda ma'muriy jarayonlarning kamaytirilishi va moliyaviy tranzaksiyalarning sonini qisqartirish jamg'arma mablag'laridan foydalanish bo'yicha vaqt va xarajatlarni tejashda ijobiy ta'sir etishini ta'kidlab o'tishadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotni amalga oshirishda nazariy qarashlarni tizimlashtiriladi. Ular empirik tadqiqotlarning nazariy xulosalarini qiyosiy baholashga imkon beruvchi metodlar asosida shakllantiriladi. Tadqiqotlar asosida nazariy-ilmiy xulosalar shakllantiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ko'plab ilmiy adabiyotlarda majburiy tibbiy sug'urtaning moliyalashtirish manbasi sifatida davlat budjeti va ish beruvchilar mablag'lari ekanligi ta'kidlanganligini kuzatish mumkin. Bu esa, ixtiyoriy tibbiy sug'urtadan farqli jihatlarini ifodalab beruvchi asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Shu boisdan, majburiy tibbiy sug'urtani boshqarish va uni takomillashtirib borish davlat moliyaviy siyosati nuqtayi nazaridan ham dolzarb hisoblanadi.



Majburiy tibbiy sug'urta rivojlanayotgan mamlakatlarda yoki uni rivojlantirishning dastlabki bosqichlarida daromadlarni shakllantirish va xarajatlarni amalga oshirish bilan tendensiyalar shakllana boshladi.

Biz tadqiqotlarimiz natijasida majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasi kategoriyasiga ham to'xtalib o'tishni maqsadga muvofiq, deb o'ylaymiz. Mazkur jamg'armaning daromadlari va xarajatlarini boshqarishda tibbiy xizmatlar nomenklaturasini shakllantirish va ularni tizimlashtirish muhim hisoblanadi. Jamg'arma daromadlarini shakllantirishning asosiy manbasi sifatida davlat budjetining mablag'lari hisoblanadi. Davlat budjetidan ajratiladigan mablag'lardan tashqari fuqarolarning boshqa daromad manbalari egalari tomonidan ham sug'urta badallari to'lanishi mumkin. Bunda asosiy o'rinda fuqarolarning ish beruvchilari mablag'lari ahamiyatli hisoblanadi. Shu boisdan, davlat ish haqi tarkibini tartibga solishda majburiy tibbiy sug'urta siyosati omillarini inobatga olishi o'ziga xos xususiyat kasb etadi.

Majburiy tibbiy sug'urta ilk rivojlanish tarixida ham mamlakatda turli sharoitlarda mehnat qiluvchilarning mehnatga layoqatliligini saqlab turishda asosiy omil ekanligi sifatida qaralgan. Bu esa majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasini shakllantirish va unga doir bo'lgan moliyaviy siyosatni davlat tomonidan tartibga solishga bo'lgan zarurat rivojlandi.

Olib borilgan tadqiqotlarimiz davomida majburiy tibbiy sug'urta borasidagi quyidagi ilmiy xulosalarni shakllantirishga harakat qildik:

- Majburiy tibbiy sug'urta to'g'risidagi ma'lumotlarni aholining moliyaviy savodxonlik dasturlariga kiritish. Bunda sug'urta dasturlarining moliyaviy va sog'liq saqlash jihatidan afzalliklarini sodda va qulay axborot shaklida taqdim etish;
- Aholining cho'ntak xarajatlarini qisqartirishi uchun reimbursatsiya jarayonlarini ham vaqt. ham ma'muriy soddalashtirilgan shakllarini ishlab chiqish va joriy etish. Bunda sug'urtaning moliyaviy afzalliklarini ro'yobga chiqarishga alohida e'tibor qaratish;
- Biz tadqiqotlarimiz davomida majburiy tibbiy sug'urtaning xususiyatlari to'g'risida ilmiy asarlarni o'rganib boramiz. Shunday bo'lsa-da, majburiy va ixtiyoriy tibbiy sug'urtaning o'zaro farqli va bir-birini to'ldiruvchi xususiyatlarini tizimlashtirgan holda asoslashga harakat qilamiz.

1-jadval: Majburiy va ixtiyoriy tibbiy sug'urtaning o'ziga xos xususiyatlari

Ko'rsatkich nomi	Majburiy tibbiy sug'urta	Ixtiyoriy tibbiy sug'urta
Qamrov darajasi	Aholining barcha qatlami	Aholining ayrim qatlami
Moliyalashtirish maqsadi	Ijtimoiy	Tijoriy
Daromadlar manbasi	Davlat budjeti	Ish beruvchi, fuqarolar mablag'lari
Xarajatlar yo'nalishi	Birlamchi tibbiy xizmatlar	Shartnomaga muvofiq tibbiy xizmatlar
Statsionar tibbiy xizmatlarni moliyalashtirish	Aholining ayrim toifalari uchun	Sug'urta polisiga ega bo'lganlar uchun
Tibbiy xizmatlarni ta'minlash darajasi	Tibbiy xizmat sifati minimal chegarasini ta'minlash	Tibbiy xizmat sifati maksimal chegarasini ta'minlash
Amal qilish davri	Doimiy	Shartnoma muddati doirasida

Manba: Tadqiqotlar asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Majburiy tibbiy sug'urta umumdavlat miqyosidagi tibbiy xizmatlarni moliyalashtirishni nazarda tutishi 1-jadval ma'lumotlaridan ko'rish mumkin. Unda aholining barcha qatlami davlat budjeti mablag'lari hisobidan doimiy ravishda tibbiy sug'urta polisi bilan ta'minlanishi aks ettirib berilmoqda. Birlamchi tibbiy xizmatlar jahon mamlakatlarida ham davlat tomonidan bepul asoslarda yetkazib berilishi barchaga ma'lum bo'lgan tendensiya hisoblanadi. Bu esa, uning ijtimoiy ahamiyatga ega ekanligini ifodalab berishga xizmat qiladi. Ma'lumki, davlat ijtimoiy, xususan tibbiy xizmatlarni yetkazib berishda tijorat yoki moliyaviy manfaatdorlik maqsadlarini ko'zda tutmaydi. O'z navbatida, asosiy maqsad mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdan iborat bo'ladi.

Bizningcha, majburiy tibbiy sug'urta davlatning sug'urtasi kategoriyasi sifatida aks etib, davlatning ma'lum ijtimoiy maqsadlarini ifoda etish va ularga erishish nuqtayi nazaridan amalga oshiriladi. Ixtiyoriy tibbiy sug'urta esa tijoriy maqsadlarni ifoda etishi bilan davlat sug'urta tizimidan farqlanadi.

1-jadval ma'lumotlarida ixtiyoriy tibbiy sug'urta aholining ma'lum qatlamini belgilangan sug'urta badallari asosida kelishilgan muddatda tibbiy xizmatlarni ta'minlashga xizmat qilishi ko'rsatib o'tildi. Ixtiyoriy tibbiy sug'urta xizmatlari nodavlat shaklda, sug'urta kompaniyalari tomonidan individual kelishilgan shartlar asosida tibbiy-moliyaviy risklarni o'z zimmasi olishi bilan ifodalanadi. Shu nuqtayi nazardan, ixtiyoriy tibbiy sug'urta tijorat maqsadida taklif etiladi va undan ko'zlangan asosiy maqsad moliyaviy manfaatdorlikni oshirishga qaratilgan bo'ladi.



Bizningcha, davlat tibbiy sug'urtasini ommalashtirishda nafaqat uning komponentlariga balki unga parallel ravishda ixtiyoriy tibbiy sug'urtani rivojlantirishga e'tibor qaratish davlatning ijtimoiy va moliyaviy yukini kamaytirish bilan birga ijtimoiy himoyani samarali ta'minlashga yordam berishi mumkin ekan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasi borasida rus olimlari tomonidan ta'kidlab o'tilgan fikrlar sohani rivojlantirish borasida ayrim imkoniyatlarni yaratishga yordam beradi, deb o'ylaymiz. Shu boisdan biz quyidagi ilmiy xulosalarni shakllantirishga harakat qildik:

Majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasini boshqarishda daromadlar va xarajatlarning aniq tasnifini ishlab chiqish lozim;

1. Daromadlarni shakllantirish manbalarining asosiy ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro nisbatni belgilash orqali moliyaviy yukni tekis taqsimlashga erishish.

O'z navbatida, daromadlar kesimida davlat budjeti va aholi mablag'larining o'zaro nisbatini belgilashga e'tibor qaratish. Jon boshiga to'lanishi lozim bo'lgan sug'urta badalining hajmini manfaatdorlar tomonidan to'lanishi lozim bo'lgan o'zaro ulushni belgilash.

2. Jamg'armaning xarajatlari yo'nalishlarini tibbiy xizmatlar va aholining tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyoji nuqtayi nazaridan tasniflarga ajratish.

Mazkur tasnifni ishlab chiqishda aholining tibbiy xizmatlarga doimiy va vaqtinchalik ehtiyojlari vujudga kelishini inobatga olish muhim hisoblanadi. Surunkali kasalliklarga tibbiy xizmat ko'rsatish bilan mehnatga layoqatsizlikni tiklash uchun tibbiy xizmatlarni moliyalashtirishda xususiy omillarni inobatga olish imkonini joriy etish.

3. Jamg'armaning mablag'laridan hududiy jihatdan foydalanishda hududlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga solishga qaratilgan mezonlarni ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Bunda nomoddiy ko'rsatkichlar, jumladan tibbiy xizmatlarning notekis taqsimlanish ehtimolini inobatga olish. Geografik va boshqa nuqtayi nazardan kasalliklarni ko'p uchraydigan hududlarda xarajatlarni markaziy jamg'armadan moliyalashtirish shartlarini belgilash. Bir hududda ko'rsatilgan tibbiy xizmatni boshqa hududning moliyaviy mablag'laridan moliyalashtirish shartlarini ishlab chiqish. Bunda mazkur tibbiy xizmat boshqa hududda ko'rsatilishiga sabab bo'ladigan omillarni tahlil etib borish.

4. Aholini ijtimoiy himoya qilish dasturlarini amalga oshirishda majburiy tibbiy sug'urtadan foydalanish ustuvorligini ta'minlash uchun aholini daromadlarga asoslangan holda tasniflarga ajratish asosida tibbiy sug'urtaning rolini oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Aholining kam ta'minlangan qatlamini statsionar tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyojini moliyalashtirishni ta'minlash. Bunda aholining daromadlarini inobatga olishda tibbiy xizmatlarni sotib olish qobiliyati (daromad pariteti)ni hisobga olish mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Natijada, majburiy tibbiy sug'urtaning ijtimoiy himoya institutidagi ishtirokini yanada takomillashtirishga bo'lgan shart-sharoit vujudga keladi.

5. Majburiy tibbiy sug'urta jamg'armasiga moliyaviy yukni kamaytirish uchun ixtiyoriy tibbiy sug'urta modelini ham parallel ravishda rivojlantirishga urg'u berish.

Ixtiyoriy tibbiy sug'urtani rivojlantirishda nodavlat tibbiy sug'urtani rivojlantirishning huquqiy va moliyaviy asoslarini ishlab chiqish va joriy etish. Bunda tibbiy xizmatlardan maksimal qoniqish hosil qilish omiliga keng imkoniyatlar ochib berish bilan aholini keng jalb etish. Bunda shaxsiy manfaatdorlikni ham tibbiy jihatdan, ham moliyaviy jihatdan ahamiyatli bo'lishiga e'tibor qaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- Rupert Blue, "Some of the Larger Problems of the Medical Profession," Journal of the American Medical Association, 66 (June 17, 1916), 1901. Rupert Blue was surgeon general of the United States Public Health Service
- Goin LS. The Philosophical Background of Compulsory Health Insurance. Cal West Med. 1945 May;62(5):247-9. PMID: 18747036; PMCID: PMC1780969.
- Arthur P. Miles, An Introduction to Public Welfare (Boston, 1949), –152-71.
- Brooks, J. G. (1893). Compulsory Insurance in Germany Including an Appendix Relating to Compulsory Insurance in Other Countries in Europe (No. 4). US Government Printing Office.
- Пайкович П. Р. Анализ бюджета федерального фонда обязательного медицинского страхования РФ //Инновационная экономика: перспективы развития и совершенствования. – 2017. – №. 2 (20). – С. 137-142.
- Ляхова Н. И., Асланян Ю. С. Пути реформирования фонда обязательного медицинского страхования в России // Russian Journal of Education and Psychology. – 2015. – №. 5 (49). – С. 653-664.
- Русакова О. И. Состояние и проблемы обязательного медицинского страхования в Российской Федерации //Baikal Research Journal. – 2017. – Т. 8. – №. 1. – С. 3.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.